

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було здійснено за підтримки Трестового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не накладає правових зобов'язань на Суд. Для більш детальної інформації, прохання ознайомитись із положенням про авторські права в кінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційна довідка про судову практику ЄСПЛ №123

Жовтень 2009 року

Тєбієті Мюхафїзе Семїїеті та Ісрафілов (Tebieti Mühafize Cemiyeti et Israfilov) проти Азербайджану - 37083/03

Ухвала 8.10.2009 [Секція I]

Стаття 11

Стаття 11-1

Свобода об'єднання

Розпуск громадського об'єднання на підставі недотримання з його боку закону та свого власного статуту

Стосовно фактів - Об'єднання-заявник було зареєстровано міністерством Юстиції ("міністерством") в 1995 році. Згідно положень власного статуту, воно мусило проводити загальні збори кожні п'ять років, що було зроблено лише в 2002 році. Два тижні потому, воно отримало від міністерства листа* з проханням виправити низку порушень положень національного законодавства та свого власного статуту. Об'єднання відповіло, що ним було проведено загальні збори та вжито заходи для приведення у відповідність власного статуту до вимог закону. Після чого міністерством було надіслано друге попередження, в якому йшлося про недотримання норм під час скликання зборів в серпні 2002 року, зокрема, з огляду на помилки, які нібито були присутні в списках членів об'єднання та його відділень. В кінці жовтня 2002 року надійшло третє попередження із зазначенням про те, що не надійшло ніякої інформації щодо виконання вимог, які містилися у двох попередніх листах. Третє попередження зазначало також, що об'єднання

порушило положення закону, яким заборонялося громадським об'єднанням втручатися в діяльність приватних компаній. В березні 2003 року міністерство домоглося судового рішення про розпуск об'єднання за неспроможність виправити порушення, про які згадувалося в трьох листах-попередженнях. Об'єднання було розпущено після того, як йому було відмовлено в задоволенні апеляційного позову.

Стосовно права - Стаття 11: Суд схильний припустити, що розпуск об'єднання заявника переслідував законну мету, яка полягає в захисті прав та свобод інших осіб. Питання про те, чи таке втручання було передбачене в законі, має розглядатись водночас із питанням - більш широким та тісно пов'язаним із першим - стосовно того, чи воно є необхідним у демократичному суспільстві. Виникають питання щодо передбачуваності законодавства, яке було укладено в загальних термінах і, як видається, надавало значну свободу дій міністерству Юстиції. Особливо, поняття діяльності "несумісної із цілями" закону про неурядові організації, який, як видається, містить в собі нескінченний перелік питань, з огляду на суворість єдиної можливої санкції - примусового розпуску - мусило би бути чітко окреслено. Крім того, не були в наявності прозорі правила, якими б регулювались такі питання, як межі повноважень на втручання з боку міністерства в управління та внутрішні аспекти діяльності об'єднання, процедура проведення перевірки або терміни, що надаються для виправлення можливих недоліків.

Національні органи влади, на обґрунтування свого рішення про розпуск об'єднання, заявили про те, що воно порушило низку правил внутрішнього управління, а також було причетне до незаконної діяльності.

Стосовно першого мотиву, Суд зауважує, що свобода об'єднання не заважає державам встановлювати правила та приписи в сфері врядування та управління підприємствами, а також здійснювати контроль за їх дотриманням. Подібні правила дозволяють гарантувати права членів брати участь в управлінні та в діяльності об'єднання, а також запобігати зловживанням юридичним статусом, який надається некомерційним організаціям, та відповідними економічними привілеями. Об'єднання-позивач, вочевидь, припустилося помилки, проігнорувавши необхідність скликання загальних зборів на протязі близько семи років та приведення свого статуту у відповідність до національного законодавства. Втім, ще до отримання першого попередження, воно намагалося виправити ситуацію, скликавши загальні збори, і воно мусило би отримати справжню можливість виправити свої недоліки. Натомість, були висунуті звинувачення щодо інших невідповідностей, і міністерство надіслало два нових попередження у відносно короткий проміжок часу, надаючи кожного разу об'єднанню лише десятиденний термін для виправлення ситуації та не надаючи при цьому уточнень щодо необхідних до вжиття заходів. Зазначений термін, який, як видається, був встановлений самочинно, видається занадто коротким, аби об'єднання мало справжню можливість виправити ситуацію. В будь якому випадку, видається невинуватим втручання міністерства у внутрішнє функціонування об'єднання, як це мало місце з нагоди двох останніх попереджень, особливо за відсутності скарг з боку членів. Навіть якщо є цілком легітимним з боку держави встановлювати

мінімальні вимоги щодо ролі та структури управлінських органів об'єднання, органам влади не належить відстежувати дотримання об'єднанням кожного формального положення, що міститься у його власному статуті. В будь-якому випадку, національні судові органи не провели незалежного розслідування щодо заявлених невідповідностей з боку об'єднання, а лише прийняли, не поставивши під сумнів, висновки представників міністерства Юстиції. Таким чином, не існувало серйозних доказів того, що ці невідповідності мали реальний характер або становили нагальний привід для втручання. Виходячи з цього, національні органи влади не навели належних і достатніх обґрунтувань втручання. Зрештою, прямий розпуск був непропорційною реакцією на просте недотримання певних правил внутрішнього управління, а мусили б бути вжиті менш радикальні заходи.

Стосовно другого мотиву, а саме участі в незаконній діяльності, звинувачення мали вкрай розпливчастий характер, були сформульовані нечітко та позбавлені конкретики. Національні судові органи лише послалися на твердження міністерства, не дослідивши жоден з прямих доказів можливого правопорушення та не заслухавши показання наведених свідків та постраждалих. У підсумку, згадані звинувачення не були доказані, а рішення про розпуск об'єднання-заявника на цій підставі було дійсно незаконним.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 41: 8 000 євро на відшкодування моральних збитків.

* Згідно зі статтею 31 закону про неурядові організації, будь-якій НУО може бути направлено попередження внаслідок вчинення «дій, що несумісні з цілями» закону. НУО може бути розпущена рішенням суду, якщо протягом року вона отримала більше двох письмових попереджень.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Укладене канцелярією, це резюме не накладає правових зобов'язань на Суд.

Натисніть тут для доступу до [Інформаційних довідок про судову практику](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є французька та англійська. Цей переклад було здійснено за підтримки Трастового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не накладає правових зобов'язань на Суд, який не несе будь-якої відповідальності за його якість. Його можна завантажити з HUDOC, бази даних про судову практику Європейського суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>), або з будь-якої бази даних, до якої його було надано HUDOC. Його може бути відтворено в некомерційних цілях за умови повного цитування назви справи та вищенаведеного положення про авторські права, а також посилання на Трастовий фонд з прав людини. Про будь-яке використання всього чи частини цього перекладу в комерційних цілях має бути повідомлено за електронною адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court for Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour Européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été réalisée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.